

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	8Cdo/98/2025
Identifikačné číslo spisu:	1118217473
Dátum vydania rozhodnutia:	28.07.2026
Meno a priezvisko:	Mgr. Miroslav Šepták
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2026:1118217473.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu F.. S.. K. S., narodeného XX. N. XXXX, G., Z.. N. X, zastúpeného spoločnosťou Legium, s.r.o., Bratislava, Bukurešťská 3, IČO: 36 867 870, proti žalovanej Slovenskej republike - Ministerstvo dopravy a výstavby SR, Bratislava, Námestie slobody 6, o vydanie bezdôvodného obohatenia, vedenom na Mestskom súde Bratislava I (bývalý Okresný súd Bratislava I) pod sp. zn. 23C/32/2018, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 13. septembra 2023 sp. zn. 6Co/88/2022, takto

rozhodol:

Dovolanie žalobcu o d m i e t a.

Žalovanej nárok na náhradu trov dovolacieho konania n e p r i z n á v a.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bratislava I (v súčasnosti Mestský súd Bratislava I, ďalej len („súd prvej inštancie“) rozsudkom č. k. 23C/32/2022 z 12. apríla 2022 žalobu o vydanie bezdôvodného obohatenia vo výške 516.525,-Eur s príslušenstvom zamietol (I. výrok), žalovanej nepriznal nárok na náhradu trov konania (II. výrok) a návrh žalobcu na prerušenie konania zamietol (III. výrok).

1.1. Podanou žalobou dňa 31.10.2018 v spojení s rozšírením žaloby, ktorú súd prvej inštancie pripustil na pojednávaní dňa 04.11.2021, sa žalobca domáhal voči žalovanej zaplattenia istiny vo výške 516.525,-Eur s úrokom z omeškania vo výške 9 % p.a. zo sumy 65.050,-Eur od 10.12.2009 do zaplattenia, 8 % p.a. zo sumy 141.067,43 Eur od 06.01.2018 do zaplattenia, 8 % p.a. zo sumy 215.322,01 Eur od 12.04.2018 do zaplattenia, 8 % p.a. zo sumy 9.204,58 Eur od 10.07.2018 do zaplattenia, 8 % p.a. zo sumy 85.880,98 Eur od nadobudnutia právoplatnosti rozsudku do zaplattenia a náhrady trov konania, všetko titulom vydania bezdôvodného obohatenia za roky 2008-2021 za využívanie pozemku parc. č. 1073/2 o výmere 1 301 m² nachádzajúceho sa v obvode železničnej stanice Stará Ľubovňa, ktorý žalovaná využívala a stále využíva bez právneho titulu na prevádzku železničnej trate Poprad- Tatry-Plaveč.

1.2. Po právnej stránke aplikoval § 2 ods. 1, ods. 2, § 151n ods. 1, § 151o ods. 1, § 451 ods. 1, ods.

2, § 456, § 458 ods. 1, ods. 2, § 100 ods. 1, ods. 2 veta prvá, § 101, § 107 ods. 1, ods. 2 zák. č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník, § 3 ods. 1 veta prvá, § 4 ods. 2, ods. 4, § 5 ods. 1, § 6a ods. 1, ods. 2 zák. č. 513/2009 Z.z. o dráhach a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zák. č. 513/2009 Z.z.“), § 4 ods. 1, ods. 2, ods. 3, § 5 ods. 1, ods. 2, § 28 ods. 1, ods. 2, ods. 3, § 29, § 34 ods. 1, § 35 ods. 1 veta prvá zák. č. 162/1999 Z.z. o katastri nehnuteľností a o zápise vlastníckych a iných práv k nehnuteľnostiam (katastrálny zákon) v znení neskorších predpisov (ďalej len „zák. č. 162/1999 Zb.“) a po vecnej stránke konštatoval, že žalovanou vznesená námietka premĺčania uplatneného nároku je v celom rozsahu dôvodná. Ďalej uviedol, že žalobca si uplatňuje nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia spočívajúceho v užívaní časti jeho pozemku parc. č. XXXX/X o výmere XXXX m² v katastrálnom území N. Ľ., na prevádzkovanie železničnej trate Poprad- Tatry- Plaveč za roky 2008-2020. Aktívna a pasívna vecná legitimácia nebola medzi stranami sporná nakoľko z výpisov LV č. XXXX pre katastrálne územie Stará Ľubovňa vyplýva, že žalobca je od roku 1999 až po súčasnosť výlučným vlastníkom sporného pozemku, t. zn. je osobou aktívne vecne legitimovanou pre uplatňovanie náhrady za užívanie predmetu jeho vlastníctva treťou osobou (nevlastníkom). Pasívna vecná legitimácia je daná skutočnosťou, že žalovaná, ako vlastníka železničných dráh nachádzajúcich sa na pozemku žalobcu, si nesporne bez akejkoľvek protihodnoty fakticky prisvojuje úžitkovú hodnotu pozemku pre účely celoštátnej dráhy - železničnej trate. Žalobca si pôvodne nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia za obdobie od 07.06.1999 do 06.05.2011, založený na rovnakom skutkovom základe, uplatnil v konaní vedenom na Okresnom súde Bratislava I pod sp. zn. 24C/7/2007 proti Železničiarom Slovenskej republiky Bratislava, v ktorom bol neúspešný z dôvodu nedostatku pasívnej vecnej legitimácie, pre ktorý Krajský súd v Bratislave ako odvolací súd rozsudkom pod sp. zn. 7Co/451/2015-578 zo dňa 10.01.2018 vo vyhovujúcej časti zmenil rozsudok súdu prvej inštancie tak, že žalobu zamietol. Odvolací súd vychádzal z právneho záveru, že Železnice SR Bratislava sú len prevádzkovateľom dráhy na základe zmluvného vzťahu s vlastníkom dráh (štát v zastúpení Ministerstvom dopravy a výstavby SR), ktorý zo svojej činnosti vzhľadom na povinnosť vyrovnaného rozpočtu nedosahuje zisk, čo vylučuje žalobcu z prisvojovania si úžitkových vlastností pozemku sú koľajnice vo vlastníctve Slovenskej republiky, ktorá sa na jeho úkor bezdôvodne obohatila tým, že jej majetok sa nezmenšil o prostriedky, ktoré by musela vynaložiť za výkon týchto oprávnení v prípade, ak by jej vyplývali z relevantného právneho titulu (právneho úkonu uzavretého so žalobcom).

1.3. Po konštatovaní vecnej legitimácie strán sporu skúmal súd prvej inštancie zákonné podmienky pre naplnenie skutkovej podstaty bezdôvodného obohatenia, t. j. či žalovaná v rozhodnom období od roku 2008 do roku 2021 disponovala právnym titulom pre užívanie sporného pozemku vo vlastníctve žalobcu. V zhode so žalovanou súd prvej inštancie diferencoval uplatnený nárok do dvoch časových období, t. j. od roku 2008 do 01.02.2014 vo vzťahu ktorému žalovaná v konaní netvrdila a ani nepreukázala existenciu relevantného právneho titulu pre užívanie pozemku žalobcu (bez ohľadu na to, že dôvodom bolo uspokojovanie verejných potrieb), a obdobie od 01.02.2014 (kedy nadobudla účinnosť novela zákona o dráhach zákon č. 432/2013 Z.z.) do roku 2021. Poukázal na osobitnú časť dôvodovej správy, keďže zákonodarcou ustanovením § 6a novely zákona o dráhach č. 432/2013 Z.z., reagoval na prípady, kedy v obvode dráhy aj v ochrannom pásme dráhy, pozemok pod dráhou alebo jej súčasťou nie je, ku dňu účinnosti tohto zákona (01.02.2014) vo vlastníctve štátu a v správe manažéra infraštruktúry. Inštitút zákonného vecného bremena využil ako dočasné zákonné riešenie, ktoré na jednej strane legitimuje vlastníka dráhy pre užívanie cudzieho pozemku, a na strane druhej zakladá povinnému z vecného bremena explicitne vyjadrený nárok na jednorazovú primeranú náhradu za obmedzenie užívania nehnuteľnosti. Osobitosťou legálnych vecných bremien na rozdiel od vecných bremien vzniknutých na základe zmluvného záväzku je práve prevaha verejného záujmu nad záujmom jednotlivca, ktorá je dôvodom pre zásah do obsahu vlastníckeho práva. Zákonom zriadené vecné bremeno je preto vlastníkom povinný rešpektovať v nevyhnutnej miere a rozsahu, a za obmedzenie svojho vlastníckeho práva má právo žiadať náhradu. Tieto vecné bremená sa ex lege spravujú špecifickým režimom upraveným verejnoprávnymi predpismi, na základe ktorých boli zriadené, t. j. platnými v čase ich vzniku, s prítomnosťou súkromnoprávneho prvku daného tým, že v obsahu vecného bremena sa stretáva právo niekoho iného ako vlastníka nehnuteľnosti s povinnosťou vlastníka niečo trpieť, niečoho sa zdržať alebo niečo konať (§ 1 ods. 2, § 151n OZ). V prípade absencie úpravy tohto vzťahu z vecného bremena osobitným predpisom, ktorým bolo zriadené, je vzhľadom na súkromnoprávny charakter tohto vzťahu

aplikovateľná všeobecná občianskoprávna úprava (napr. práve v otázke premlčania). Konštatoval, že žalobca sa preto nesprávne dožaduje analogickej úpravy premlčacej doby podľa zák. 563/2009 Z.z. o správe daní a o zmene a doplnení niektorých zákonov, keď v právnom vzťahu založenom či už titulom vecného bremena, ako aj titulom bezdôvodného obohatenia majú žalobca a žalovaná rovnocenné postavenie charakteristické práve pre súkromnoprávne vzťahy. Vylúčená je preto aplikácia premlčacej doby stanovená verejnoprávnymi predpismi pre autoritatívne uplatnenie práv (napr. vymáhanie daňových nedoplatkov) verejnoprávnymi subjektami pri výkone verejnej moci. K otázke jednorázovosti náhrady za zákonné vecné bremeno a premlčateľnosti tohto práva vo všeobecnej trojročnej premlčacej lehote aj napriek prítomnosti verejnoprávneho prvku súd odkázal na stabilnú súdnu prax, ktorej závery sú plne prijateľné a použiteľné aj na priznávanie primeranej náhrady za zriadenie vecného bremena podľa zák. č. 513/2009 Z. z., ktorý na rozdiel od úpravy iných legálnych vecných bremien (napr. zák. č. 66/2009 Z. z.) *expressis verbis* stanovuje jednorazovú náhradu, od ktorej nevidel žiaden dôvod sa odkloniť.

1.4. Ďalej súd prvej inštancie poukázal na novelu zákona o dráhach č. 432/2013 Z. z., ktorú si žalobca vyložil v priamom rozpore s jej účelom a zmyslom (§ 6a) tak, že sa vzťahuje len na stavby, ktoré budú zriadené v budúcnosti, a nie na stavby už existujúce. Takýto výklad nemá oporu v gramatickom výklade zákona, a je aj v priamom rozpore s účelom sledovaným predmetnou novelou, ktorá má upraviť po právnej stránke dlhodobo neriešený faktický stav týkajúci sa umiestnenia dráh vo vlastníctve štátu na pozemkoch vo vlastníctve tretích osôb (viď. čl. I. bod 2. osobitnej časti dôvodovej správy k zák. č. 432/2013 Z.z.). Preto žalobcom prezentovaný výklad je v kolízii s gramatickým ako aj teleologickým výkladom. Zhodný právny názor vyslovil aj Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudku sp. zn. 7Cdo/17/2020 zo dňa 24.02.2021 publikovanom v Zbierke stanovísk NS a rozhodnutí súdov SR č. 7/2021. Pokračoval, že je nepochybné, že sa jedná o zákonné vecné bremeno, ktoré vzniká bez ďalšieho nadobudnutím účinnosti zákonnej úpravy, t. j. dňom 01.02.2014 a na uvedené nemá vplyv ani znenie ust. § 6a ods. 2 zák. č. 513/2009 Z.z., v zmysle ktorého, návrh na vykonanie záznamu v katastri nehnuteľností podá vlastník železničnej dráhy; a zároveň je nesporné, že zákonné vecné bremeno ako ťarcha viazuca na pozemku žalobcu nie je ani v súčasnosti z podnetu žalovanej zapísané v katastri nehnuteľností tak, ako to vyplýva z aktuálneho výpisu LV č. XXXX. Je nepochybné, že vlastník stavby železničnej dráhy si túto zákonom uloženú povinnosť nesplnil. Žalobca sa však nesprávne domnieva, keďže sa jedná o povinnosť a nie právo, že jej splnenie sa nepremlčuje, nakoľko premlčaniu podliehajú práva nie povinnosti (§ 100 ods. 1 a ďalšie OZ). Žalobca nerozlišuje účinky jednotlivých zápisov v katastri nehnuteľností (účinky vkladu na základe ktorého vzniká, mení sa alebo zaniká vecné právo k nehnuteľnosti) a účinky záznamu, ktorý podľa § 5 ods. 2 zák. č. 162/1995 Z.z. má len evidenčné účinky nemajúce vplyv na vznik, zmenu či zánik vecného práva, t. j. deklaruje jeho vznik, zmenu alebo zánik, ku ktorej došlo na základe iných skutočností (napr. *ex lege*, rozhodnutím súdu, vydržaním a iné). Uvedené právne závery sú vyslovené v rozhodnutí NS SR sp. zn. 3SžoKS/17/2005 zo dňa 09.09.2005.

1.5. V ďalšom súd prvej inštancie vyhodnotil nárok žalobcu v intenciách ust. § 6a ods.3 zák. č. 513/2009 Z.z., a to právo majetkového charakteru vo forme jednorazovej primeranej náhrady, ako príspevok na náhradu ekonomických strát na výnose z majetku, v užívaní ktorého je celkom alebo sčasti obmedzený. Výška tejto náhrady má byť v zmysle zákona určená znaleckým posudkom. Vzhľadom na absenciu osobitnej úpravy premlčania tohto osobitného práva priamo zákonom č. 513/2009 Z.z., súd prvej inštancie aplikoval všeobecnú úpravu v zmysle § 101 Občianskeho zákonníka tak, že nárok sa premlčuje vo všeobecnej trojročnej premlčacej lehote. Nárok žalobcu na jednorazovú náhradu za zákonom zriadeného vecného bremena nastal účinnosťou novely zák. č. 513/2009 Z. z., t. j. 01.02.2014. V záujme riadneho a včasného uplatnenia svojho práva, mal žalobca žalobu o zaplatenie náhrady za obmedzenie užívania nehnuteľnosti v jeho vlastníctve podať najneskôr dňa 01.02.2017. Nakoľko žaloba bola súdu doručená dňa 31.10.2018, bola podaná po uplynutí premlčacej lehoty, preto súd žalobu v časti nároku za užívanie nehnuteľnosti žalovaným po 01.02.2014 z dôvodu účinne uplatnenej námietky premlčania zamietol.

1.6. Ako premlčaný vyhodnotil súd prvej inštancie aj nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia za užívanie spornej nehnuteľnosti vo vlastníctve žalobcu za uplatnené obdobie rokov 2008 - 31.01.2014 s odôvodnením, že žalovaná v predmetnom období nedisponovala žiadnym právnym titulom pre užívanie

žalobcovej nehnuteľnosti a jej užívaním bez akejkoľvek protihodnoty došlo k naplneniu skutkovej podstaty bezdôvodného obohatenia v zmysle ust. § 451 ods. 2 Občianskeho zákonníka. V súvislosti so vznikom nároku titulom vydania bezdôvodného obohatenia, súd prvej inštancie poukázal na ust. § 107 Občianskeho zákonníka, ktoré ustanovuje kombinovanú premlčaciu lehotu pre uplatnenie práva na vydanie bezdôvodného obohatenia, a to dvojročnú subjektívnu premlčaciu lehotu, ktorej začiatok je stanovený dňom, kedy sa oprávnený dozvie o existencii bezdôvodného obohatenia a osoby, ktorá sa na jeho úkor bezdôvodne obohatila, a trojročnú/desať ročnú objektívnu premlčaciu lehotu, ktorá v súlade s princípom právnej istoty stanovuje maximálnu premlčaciu lehotu pre uplatnenie tohto majetkového práva, a pre ktorej plynutie je jediným rozhodujúcim okamihom vznik bezdôvodného obohatenia, t. j. objektívna právna skutočnosť. Oprávnený sa dozvie o vzniku bezdôvodného obohatenia a o tom, kto sa na jeho úkor bezdôvodne obohatil, keď zistí skutkové (pozn. súdu, nie právne) okolnosti, na základe ktorých môže podať žalobu o vydanie bezdôvodného obohatenia. To, kedy sa oprávnený dozvedel, ako možno právne kvalifikovať jeho nárok vyplývajúci zo skutkových okolností, nie je pri posudzovaní okamihu začatia plynutia subjektívnej premlčacej doby vôbec relevantné (rozsudok NS SR sp. zn. 1Co/67/2011 zo dňa 01.05.2013). V zmysle všeobecných právno- teoretických východísk obidve lehoty začínajú plynúť a plynú nezávisle od seba, subjektívna lehota nepredlžuje dĺžku objektívnej premlčacej lehoty a ich vzájomný vzťah je taký, že právo sa považuje za premlčané uplynutím ktorejkoľvek z nich. Žalobca v tejto súvislosti neopodstatnene namietal, že nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia nie je premlčaný z dôvodu neuplynutia desaťročnej premlčacej lehoty, nereflektujúc pritom plynutie premlčania v rámci subjektívnej premlčacej lehoty. V konaní nebolo sporné, že žalobca už v čase nadobudnutia vlastníckeho práva mal vedomosť o tom, že jeho pozemok je zastavaný železničnou dráhou, t. j., že úžitkovú hodnotu predmetu jeho vlastníctva si prisvojuje iná osoba ako vlastník, v dôsledku čoho vzniká bezdôvodné obohatenie. Uvedené priamo vyplýva z rozsiahlej komunikácie žalobcu či už so žalovanou, ako aj ŽSR, a.s.. Z listinných dôkazov, ktoré žalobca predložil tiež vyplynulo, že na uvedenú skutočnosť upozorňovala už jeho právna predchodkyňa (matka), ktorá vyzývala predchodcu ŽSR na majetkové vyporiadanie faktických pomerov. Za rozhodujúcu pre posúdenie okamihu vedomosti žalobcu o subjekte, ktorý sa na jeho úkor bezdôvodne obohatil, považoval súd skutočnosť, ktorá vyplynula aj z výzvy žalobcu na vydanie bezdôvodného obohatenia zo dňa 24.11.2009 adresovanej žalovanej, t. j. nie ŽSR (č. I. 21 súdneho spisu) a nadväzujúcej na právne závery vyslovené v rozsudku Okresného súdu Bratislava I sp. zn. 24C/7/2007 zo dňa 01.10.2009, v zmysle ktorých sa žalobca na pojednávaní, na ktorom bol predmetný rozsudok vyhlásený, prvýkrát dozvedel, že bezdôvodne sa obohacovať na jeho úkor nemali ŽSR, ale žalovaná ako vlastníčka dráhy, ktorú preto vyzval na poskytnutie finančnej kompenzácie za bezdôvodné obohatenie. Napriek tomu si nárok voči žalovanej za obdobie užívania nehnuteľnosti od roku 2008 uplatnil na súde až dňa 31.10.2018 s tým, že súdu nebol zo strany žalobcu prezentovaný žiaden objektívny a ospravedlniteľný dôvod, z ktorého by vyplynulo, že žalovaná mu bránila v riadnom a včasnom uplatnení nároku súdnou cestou.

1.7. Súd prvej inštancie tiež vyhodnotil situáciu, že na plynutie času z pohľadu námietky premlčania nemôže mať vplyv skutočnosť, že žalobca si v premlčacej lehote nárok uplatnil voči vecne nelegitimovanému subjektu. Pre plynutie premlčacej lehoty nie je právne irelevantný okamih doručenia rozsudkov v iných veciach v odvolacom konaní sp. zn. 7Co/451/2015. Zo zisteného skutkového stavu nie je možné ani vyvodiť, že by žalobca v danom čase vôbec nevedel kto sa na jeho úkor bezdôvodne obohacuje, nakoľko vo veci sp. zn. 24C/7/2007 mal žalobca v roku 2009 preukázateľne vedomosť, že osobou bezdôvodne sa obohacujúcou je buď štát ako vlastníčka železničnej dráhy, čo vyplynulo z predloženej zmluvy o prevádzkovaní dráh na rok 2009, na ktorú poukazoval aj vo výzve na vydanie bezdôvodného obohatenia zo dňa 24.11.2009 alebo ŽSR. Preto už v tom čase žalobcovi nebránila žiadna právna ani faktická prekážka rozšíriť okruh žalovaných subjektov. Takéto konanie žalobcu by zodpovedalo aj všeobecnej preventívnej povinnosti predchádzať hroziacim škodám v zmysle § 415 Občianskeho zákonníka. Otázku premlčania bezdôvodného obohatenia komplexne, súd prvej inštancie logicky vyhodnotil tak, že pokiaľ bol nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia za posledné obdobie, pred založením zákonného titulu pre užívanie nehnuteľnosti žalobcu, t. j. za január 2014 uplatnený po uplynutí subjektívnej dvojročnej premlčacej lehoty (dňa 31.10.2018), ako premlčaný vyhodnotil súd aj nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia za skoršie obdobie od roku 2008-2013. Vzhľadom na uplynutie subjektívnej premlčacej lehoty je pre posúdenie premlčania irelevantné, že desaťročná

objektívna premlčacia lehota ani vo vzťahu k najstaršiemu nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia, t. j. za rok 2009, v čase doručenia žaloby súdu, neuplynula. Následne súd prvej inštancie akcentoval, že žalobcovi nič nebránilo v uplatnení nároku súdnou cestou v priebehu plynutia premlčacej lehoty. Rovnako nie je možné vziať do úvahy skutočnosť, že žalobca si nesprávne vykladal ust. § 6a zák. č. 513/2009 Z.z. vychádzajúc z mylnej domnienky o konštitutívnom charaktere práva vyplývajúcej žalovanej z vecného bremena. Uplatnenie námietky premlčania, ako inštitútu prispievajúcemu k právnej istote pred časovo neobmedzeným výkonom práva, môže založiť prípadný konflikt s dobrými mravmi, podľa názoru súdu, len vo výnimočných prípadoch, predovšetkým vtedy, ak je dôsledkom zneužitia tohto práva na úkor účastníka, ktorý márne uplynutie premlčacej doby nezavinil, a voči ktorému by zánik nároku na plnenie pre uplynutie premlčacej doby bol neprimerane tvrdou sankciou v porovnaní s rozsahom a charakterom uplatneného práva a dôvodmi, pre ktoré si svoj nárok (actio nata) neuplatnil včas. Súd však relevantne vyhodnotil, že žalobcovi nič objektívne nebránilo, aby si nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia, ako aj nárok na zaplatenie jednorazovej náhrady za zákonné vecné bremeno uplatnil včas v rámci premlčacej lehoty. Na základe uvedeného dospel k záveru, že žaloba je nedôvodná.

2. Krajský súd v Bratislave (ďalej „odvolací súd“) rozsudkom z 13. septembra 2023 sp. zn. 6Co/88/2022 rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil a žalovanej voči žalobcovi nepriznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

2.1. V odôvodnení rozhodnutia uviedol, že súd prvej inštancie v prejednávanej veci zistil skutkový stav v dostatočnom rozsahu, na základe ktorého dospel k správny skutkovým zisteniam a tieto aj správne právne posúdil. Z odôvodnenia napadnutého rozhodnutia vyplýva vzťah medzi skutkovými zisteniami a úvahami pri hodnotení dôkazov na strane jednej a právnymi závermi na strane druhej. Súd prvej inštancie neporušil právo strán na spravodlivý proces. Odvolací súd nevzhliadol žiadne zjavné porušenie kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca, a ktoré (porušenie) zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva (napr. právo na verejné prejednanie sporu za prítomnosti strán sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutie spravodlivosti). Stranám sporu bolo v konaní dané rovné postavenie spočívajúce v rovnakej miere možnosti uplatňovať prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany. Podľa názoru odvolacieho súdu odôvodnenie rozhodnutia súdu prvej inštancie zodpovedá kritériám uvedeným v ustanovení § 220 ods. 2 CSP, preto na zdôraznenie správnosti napadnutého rozsudku preto poukazuje len na určité najzásadnejšie aspekty, ktorými reaguje na odvoláciu argumentáciu žalobcu v podanom odvolaní.

2.2. Následne odvolací súd dôvodil, že základom predmetu podanej žaloby je nárok žalobcu o zaplatenie istiny vo výške 516.525,-eur s úrokom z omeškania titulom vydania bezdôvodného obohatenia za roky 2008-2021 za užívanie pozemku parc. č. XXXX/X o výmere 1301 m² nachádzajúceho sa v obvode železničnej stanice Stará Ľubovňa, ktorý žalovaná užívala a stále užíva bez právneho titulu, na prevádzku železničnej trate Poprad- Tatry- Plaveč. Medzi stranami sporu nie je sporné, že žalovaná predmet sporu užívala bez právneho dôvodu/titulu (§451 ods. 1 Občianskeho zákonníka), čo legitímne zakladá právo žalobcu na vydanie majetkového prospechu vo forme peňažnej náhrady (§458 ods. 1, ods. 2 Občianskeho zákonníka) a to bez ohľadu na to, či ten, kto získal bezdôvodné obohatenie (žalovaná) bol dobromyseľný alebo nie. Ďalej konštatoval, že pre daný predmet konania - vydanie bezdôvodného obohatenia, je právo na vydanie plnenia z bezdôvodného obohatenia upravený § 107 ods. 1, ods. 2 Občianskeho zákonníka, v zmysle ktorého, právo na vydanie získaného bezdôvodného obohatenia sa môže premlčať v subjektívnej dobe (§ 107 ods. 1), ako aj v objektívnej dobe (§ 107 ods. 2). Ak sa povinný/žalovaná premlčania dovoľá, nemožno oprávnenému/žalobcovi právo na vydanie získaného bezdôvodného obohatenia priznať, ak márne uplynula aspoň jedna z uvedených lehôt. Treba uviesť, že plynutie lehôt (subjektívnej a objektívnej premlčacej doby) je stanovené odlišne a ich plynutie a skončenie nie je na sebe závislé. Osobitne je upravený začiatok plynutia týchto premlčacích dôb. Pre začiatok behu subjektívnej premlčacej doby sa vyžaduje skutočná, nie iba predpokladaná vedomosť

oprávneného o tom, že na jeho úkor bolo získané bezdôvodné obohatenie a kto ho získal. Nie je rozhodujúce, že oprávnený sa mohol o získaní tohto obohatenia na jeho úkor dozvedieť pri vynaložení potrebnej starostlivosti, prípadne aj skôr. Naproti tomu, plynutie objektívnej premlčacej doby je upravené bez akejkoľvek závislosti na subjektívnej vedomosti oprávneného o bezdôvodnom obohatení získanom na jeho úkor, v zmysle ustanovenia § 107 ods. 2 Občianskeho zákonníka a plynie odo dňa, keď došlo k bezdôvodnému obohateniu. Začiatok plynutia premlčacích dôb je určený okamihom, keď došlo k získaniu bezdôvodného obohatenia, t.j. splnením všetkých predpokladov zodpovednosti za bezdôvodné obohatenie (§ 451 Občiansky zákonník). Súd prvej inštancie podľa názoru odvolacieho súdu správne konštatoval, že žalobca už v čase nadobudnutia vlastníckeho práva predmetnej nehnuteľnosti, úmrtím otca O.. F.. K.D. S. dňa 07.06.1999 (osvedčenie o dedičstve D 270/99, Dnot 167/99 právoplatné dňa 03.03.2000) mal vedomosť o tom, že predmetný pozemok je zastavaný železničnou dráhou, že úžitkovú hodnotu predmetu jeho vlastníctva si prisvojuje iná osoba ako vlastník, v dôsledku čoho vzniká bezdôvodné obohatenie. Uvedené mal súd prvej inštancie preukázané z rozsiahlej písomnej komunikácie žalobcu so žalovanou, ako aj ŽSR, a.s. (zo dňa 03.12.2001, zo dňa 18.10.2002, zo dňa 24.11.2009, zo dňa 03.01.2018, zo dňa 10.04.2018, zo dňa 30.06.2018) pričom zároveň z uvedených písomností tiež vyplynulo, že na uvedenú skutočnosť upozorňovala už jeho právna predchodkyňa (matka), ktorá vyzývala predchodcu ŽSR na majetkové vyporiadanie faktických pomerov. Pričom sám žalobca uviedol v žalobe, že ŽSR od svojho vzniku v roku 1993, užívali predmetnú nehnuteľnosť bez právneho titulu a bez poskytnutia spravodlivej náhrady. Vzhľadom na uvedené možno konštatovať, že v zmysle § 107 ods. 1 Občianskeho zákonníka je subjektívna premlčacia doba dvojročná, ktorá začína plynúť odo dňa, kedy sa oprávnený/žalobca dozvie, že došlo k bezdôvodnému obohateniu a kto sa na jeho úkor bezdôvodne obohatil. Pre záver dozvedieť sa, že došlo k bezdôvodnému obohateniu a kto ho získal, je vždy rozhodujúce zistenie skutkového stavu a nie posúdenie jeho právnej kvalifikácie (rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp.zn. 1Cdo 67/2011, uverejnené v Zo súdnej praxe č. 3/2013 pod publikačným č. 22/2013, sp.zn. 5Cdo 121/2009, uverejnené v ASPI, sp.zn. 3Cdo 169/2017, uverejnené na web stránke najvyššieho súdu).

2.3. Taktiež odvolací súd akcentoval, že súd prvej inštancie správne určil na deň nadobudnutia vlastníckeho práva dňa 07.06.1999 (úmrtie otca žalobcu) nakoľko mal vedomosť o tom, že predmetná nehnuteľnosť - pozemok je zastavaný železničnou dráhou, a že úžitkovú hodnotu predmetu jeho vlastníctva si prisvojuje iná osoba ako vlastník, v dôsledku čoho vzniká bezdôvodné obohatenie. Táto skutočnosť rovnako nebola sporná medzi stranami sporu. O tom, kto získal bezdôvodné obohatenie, sa oprávnený/žalobca dozvie vtedy, keď pozná skutkové okolnosti, z ktorých možno usudzovať získanie bezdôvodného obohatenia na jeho úkor, a to aspoň v takej výške (objektívne vyčíslené v peniazoch), že právo na jeho vydanie možno dôvodne uplatniť na súde. Z vyššie uvedenej písomnej korešpondencie žalobcu mal súd prvej inštancie preukázané, čo potvrdzuje aj odvolací súd, že žalobca minimálne dňa 03.12.2001 (písomnosť na č.l. 9 súdneho spisu) bezpochyby vedel, že úžitkovú hodnotu predmetu jeho vlastníctva si prisvojujú ŽSR, a.s.. A tiež z písomnej korešpondencie zo dňa 24.11.2009 (písomnosť na č.l. 21 súdneho spisu) bezpochyby vedel, že úžitkovú hodnotu predmetu jeho vlastníctva si prisvojuje žalovaná. Z uvedeného potom možno uzavrieť, že zmysle § 107 ods. 1 Občianskeho zákonníka, subjektívna premlčacia doba dvojročná začala plynúť najskôr dňa 03.12.2001 ktorá márne uplynula dňa 03.12.2003 (žaloba bola podaná dňa 31.10.2018) a najneskôr začala plynúť dňa 24.11.2009 ktorá márne uplynula dňa 24.11.2011 (žaloba bola podaná dňa 31.10.2018). Keďže žalobca vedel, kto sa na jeho úkor bezdôvodne obohacuje, práve pre naplnenie ust. § 415 Občianskeho zákonníka vo svoj prospech, mohol/mal legitímne žalovať obidva subjekty (u ktorých dôvodne predpokladal, že sa na úkor žalobcu bezdôvodne obohacujú), a bolo by na súde, pri takto označených žalovaných rozhodnúť, ktorý subjekt sa voči žalobcovi bezdôvodne obohacuje a uložiť povinnosť bezdôvodné obohatenie vydať.

2.4. S poukazom na § 107 ods. 2 Občianskeho zákonníka uviedol, že pre začiatok plynutia objektívnej doby súd prvej inštancie správne aplikoval desaťročnú objektívnu premlčaciu dobu, počítanie ktorej určil na obdobie pred dňom nadobudnutia vlastníckeho práva žalobcom dňa 07.06.1999 (úmrtie otca žalobcu), nakoľko nepochybne už pred týmto dňom došlo k úmyselnému užívaniu predmetnej nehnuteľnosti bez právneho titulu treťou osobou, čo žalobca sám potvrdil v samotnej žalobe, že ŽSR od svojho vzniku od roku 1993 bez právneho titulu užívali predmetnú nehnuteľnosť a predtým viac ako 48

rokov právny predchodca ŽSR a to ČSD, a ďalej písomnosťou jeho právnych predchodcov (matky) zo dňa 17.06.1975 (č. I. 38 súdneho spisu), ako sám žalobca uviedol celkom viac ako 73 rokov, takže táto márne uplynula, keďže žaloba bola podaná dňa 31.10.2018. Správne v súlade so zákonom, ako premlčaný vyhodnotil nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia za užívanie predmetnej nehnuteľnosti vo vlastníctve žalobcu za uplatnené obdobie rokov 2008 - 31.01.2014.

2.5. Akcentoval, že súd prvej inštancie správne aplikoval novelu č. 432/2013 Z.z. zákona o dráhach č. 513/2009 Z.z. účinnú od 01.02.2014, ktorá ustanovením § 6a zákona o dráhach, v prospech štátu ako vlastníka stavby železničnej dráhy, zriadila zákonné vecné bremeno k pozemkom pod dráhou, v dôsledku čoho dochádza k užívaniu pozemku titulom zákonného vecného bremena. Účelom predmetnej novely bolo upraviť po právnej stránke dlhodobo neriešený faktický stav týkajúci sa dráh vo vlastníctve štátu na pozemkoch vo vlastníctve tretích osôb (viď čl. I. bod 2. osobitnej časti dôvodovej správy k zák. č. 432/2013 Z.z.). Zhodný právny názor vyslovil aj Najvyšší súd Slovenskej republiky v rozsudku sp. zn. 7Cdo/17/2020 zo dňa 24. 02. 2021 publikovanom v Zbierke stanovísk NS a rozhodnutí súdov SR č. 7/2021. V zmysle uvedeného tak od 01.02.2014, t.j. účinnosťou ustanovenia § 6a zákona o dráhach, žalovaná užíva pozemok žalobcu titulom práva zákonného vecného bremena, t. j. legitimuje vlastníka dráhy pre užívanie cudzieho pozemku, a zároveň ukladá povinnému z vecného bremena, na základe nároku vlastníka pozemku, jednorazovú primeranú náhradu za obmedzenie užívania nehnuteľnosti. Táto jednorazová primeraná náhrada má vlastníkovi pozemku slúžiť ako príspevok na náhradu ekonomických strát na výnose z majetku, v užívaní ktorého je celkom alebo sčasti obmedzený. Výška tejto náhrady má byť určená znaleckým posudkom (§ 6a ods. 3 zákona o dráhach). V tejto súvislosti však treba poukázať na absenciu doby uplatnenia tohto osobitného práva priamo v zák. č. 513/2009 Z.z., a preto v zmysle judikatúry nastupuje všeobecná občianskoprávna úprava a to ustanovenie § 101 Občianskeho zákonníka, v zmysle ktorého sa právo premlčuje vo všeobecnej trojročnej premlčacej lehote. Nárok žalobcu na jednorazovú primeranú náhradu za zriadenie vecného bremena sa stal žalovateľným účinnosťou predmetnej novely zák. č. 513/2009 Z.z., t. j. 01.02.2014, preto žalobca mal svoj nárok na jednorazovú náhradu za obmedzenie užívania nehnuteľnosti v jeho vlastníctve podať na súd najneskôr dňa 01.02.2017. Nakoľko žaloba bola súdu preukázateľne doručená dňa 31.10.2018, nárok v tejto časti bol uplatnený oneskorene. Z dôvodu účinne uplatnenej námietky premlčania žalovanou, súd žalobu aj v tejto časti zamietol, keďže súd oprávnenej osobe/žalobcovi premlčané subjektívne občianske právo (nárok) nemôže priznať, lebo vznesením dôvodnej námietky premlčania žalovanou došlo k zániku nároku. Uplatnením námietky premlčania na súde prestáva byť subjektívne právo vynútiteľné.

2.6. K námietke žalobcu, ktorý tvrdil, že súd prvej inštancie si vôbec nevšímal porušovanie zákonov žalovanou (napr. Katastrálny zákon), odvolací súd vyhodnotil ako nedôvodnú, nakoľko k skutočnosti, že žalovaná dodnes nepodala návrh na vykonanie záznamu zákonného vecného bremena do katastra nehnuteľností (§ 6a ods. 2 zákona o dráhach) sa súd prvej inštancie dostatočne vysporiadal v odseku 57. rozhodnutia. Odvolací súd už len konštatuje, že predmetné zákonné vecné bremeno sa zapisuje do katastra nehnuteľností na základe formálneho návrhu na zápis vecného bremena záznamom (nie vkladom). Takýto záznam na liste vlastníctva má „len“ deklaratórny účinok, keďže vecné bremeno vzniklo ex lege dňom 01.02.2014.

2.7. V spojitosti s ďalšími námietkami smerujúcimi k vysporiadaniu sa s dôkazmi a odôvodneniu rozsudku (že je nejasné, nepresvedčivé) odvolací súd uviedol, že žalobca uvedené námietky neformuloval jednoznačne a nešpecifikoval natoľko, aby odvolací súd tieto mohol s jasným obsahovým kontextom v prepojení na príslušný právny predpis preskúmať. Čo sa týka navrhovaných dôkazov zo strany žalobcu, súd prvej inštancie v svojom rozhodnutí jasne a legitímne odôvodnil, ktoré z navrhovaných dôkazov a z akého dôvodu nevykonal, pričom sa v logických súvislostiach so všetkými relevantnými tvrdeniami žalobcu vysporiadal. Odvolací súd preto uzatvára, že súd prvej inštancie v dostatočnom rozsahu zistil a vyriešil skutkovú otázku predmetu sporu (quaestio facti) a rovnako i právnu otázku (quaestio iuris). V procese právneho posudzovania veci, súd uvažuje o určitej právnej norme, zamýšľa sa nad možnosťou (potrebou) jej aplikácie, skúma jej obsah, zmysel a účel, normu interpretuje a na podklade svojich skutkových zistení (to znamená až po vyriešení skutkových otázok)

prijíma právne závery o existencii alebo neexistencii dôvodu pre aplikovanie predmetnej právnej normy na posudzovaný prípad. Následne odvolací súd konštatoval, že súd prvej inštancie sa dôsledne zaoberal návrhom žalobcu na prerušenie konania a v plnom rozsahu na (body 67. až 72.) odkázal.

2.8. V rámci námietky, že žalovaná svojou zákonodarnou mocou (nejasnosťou zákona) zabránila žalobcovi, aby sa domáhal svojich nárokov voči štátu súdnou cestou, že žalovaná prostredníctvom svojej zákonodarnej moci stanovila likvidačné súdne poplatky, ktoré musí zaplatiť občan domáhajúci sa vydania bezdôvodného obohatenia o ktoré sa štát obohatil, vyhodnotil odvolací súd ako nedôvodné, nemajúce oporu v súdnom spise a ani v žiadnom právnom predpise. Zákonodarná moc je zakotvená v 5 hlave Ústavy SR, ktorej nositeľom je Národná rada SR a referendum, a nie žalovaná, ktorá je nositeľkou výkonnej moci. Pokiaľ ide o súdne poplatky, tieto ustanovuje zákon č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch, pričom strana sporu môže podať návrh na oslobodenie od súdneho poplatku o ktorom v zmysle § 254 CSP rozhodne súd. Z obsahu spisu nevyplýva, že by žalobca v súlade so zákonom podal takýto návrh.

2.9. Odvolací súd poukázaním na obsah odôvodnenia napadnutého rozhodnutia súdu prvej inštancie dospel k záveru, že súd dal jasnú a zrozumiteľnú odpoveď na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, ktoré žalobca v podanom odvolaní nastolil. V napadnutom rozhodnutí súd prvej inštancie vysvetlil, ako dospel k záveru svojho rozhodnutia v spojení s náležitou aplikáciou právnych predpisov, jasne ozrejmil, ako sa vysporiadal s argumentami žalobcu ktoré mali pre rozhodnutie podstatný význam. Iba skutočnosť, že žalobca sa s právnym názorom súdu prvého stupňa nestotožňuje, nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti súdneho rozhodnutia a ani nemôže byť dôvodom na vyslovenie porušenia základného práva žalobcu na spravodlivý proces. Taktiež dospel k názoru, že závery súdu prvej inštancie nie sú založené na svojvoľnej interpretácii, prípadne aplikácii príslušných právnych predpisov. Súd v odôvodnení svojho rozsudku uviedol argumentáciu, ktorá dostatočným spôsobom odôvodňuje záver o tom, že právo žalobcu voči žalovanej je premlčané, preto nejde o rozhodnutie, ktoré by bolo zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. Preto odvolací súd napadnutý rozsudok považoval v súlade s použitými právnymi predpismi za udržateľný. O nároku na náhradu trov odvolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa ust. § 396 ods. 1 v spojení s § 255 ods. 1 a § 262 ods. 1 CSP.

3. Proti potvrdzujúcemu rozsudku odvolacieho súdu podal dovolanie žalobca (ďalej aj „dovolateľ“) prípustnosť ktorého vyvodil podľa § 420 písm. f) CSP a § 421 ods. 1 písm. b) a c) CSP. V dovolaní v zmysle § 420 písm. f) CSP namietal, že odvolací súd sa buď vôbec alebo len veľmi všeobecne a stroho zaoberal námietkami uvedenými v odvolaní, teda rozhodnutie odvolacieho súdu podľa názoru dovolateľa neposkytuje požadované zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie, je nepresvedčivé, vnútorne nepresvedčivé a rozporuplné. Konkretizoval, že zákonné vecné bremeno v prospech žalovanej sa vzťahuje výlučne len na pozemky pod stavbami dráhy - t.j. železničné koľajnice, ktoré tvoria len 40% pozemku situovaného v obvode dráhy a v ochrannom pásme dráhy železničnej stanici Stará Ľubovňa, keďže na zvyšnej časti pozemku sa nachádza len obvod dráhy, resp. ochranné pásmo, preto žalovaná k pozemkom v obvode dráhy, resp. v ochrannom pásme dráhy práva zodpovedajúce vecnému bremenu podľa § 6a zákona č. 513/2009 Z. z. nenadobudla. Vzhľadom k uvedenému nepochopiteľne žalovaná - prostredníctvom ŽSR užíva väčšiu časť pozemku žalobcu bez právneho titulu a teda sa užívaním 60% pozemku obohacuje. Uviedol, že k dátumu podania žaloby dvojročná premlčacia doba na vydanie bezdôvodného obohatenia sa žalovanej, o ktoré sa obohatila v rokoch 2016-2018, ešte neuplynula, pretože s každým novým dňom začína plynúť nová premlčacia doba, ako na to žalobca poukázal v odvolaní. Keďže sa podľa jeho názoru žalovaná obohacovala úmyselne, vedome a nedobromyseľne, neuplynula ani 10 ročná premlčacia doba na vydanie bezdôvodného obohatenia v rokoch 2008 až 2021, o ktoré sa obohatila žalovaná užívaním pozemku v obvode dráhy, resp. v ochrannom pásme dráhy na železničnej stanici Stará Ľubovňa. Napriek namietaniu vzniku vecného bremena na celom svojom pozemku a neoprávneného uplatňovania práv žalovanou oba súdy sa námietkami žalobcu vôbec nezaoberali. Preto považuje rozsudky súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu za nepreskúmateľné a zmätočné. Následne žalobca uviedol, že bol nesprávne stanovený začiatok plynutia premlčacej doby, pretože o tom, že sa neoprávnene obohacuje žalovaná sa dozvedel až v rozsudku odvolacieho súdu sp.

zn. 7Co/451/2015-578, ktorý mu bol doručený dňa 09.03.2018. Poukázal na výzvu súdu z ktorej aj žalovaná už v roku 2009 (resp. už v roku 1975) preukázateľne vedela, že užíva konkrétny cudzí pozemok patriaci inému vlastníkovi bez právneho titulu. Pozemok tak fakticky vyvlastnila bez akejkoľvek faktickej kompenzácie. Žalobca poukázal na nepremlčateľné práva žalovanej vyplývajúce z čl. 1, 2 a čl. 20 Ústavy SR a škodu, ktorá žalovaná spôsobila a za ktorú nesie zodpovednosť (§ 420 a § 415 Občianskeho zákonníka). Dôvodil, že odvolací súd úplne odignoroval tieto žalobcove odvolacie námietky a navyše v súvislosti zo zákona ustanoveného obsahu vlastníckeho práva, ktorý je iný pre pozemky pod diaľnicami a iný pre pozemky pod železnicou. Ďalej namietal ústavný nesúlad s jednorazovou náhradou za zariadenie trvalého vecného bremena, keďže v odvolaní žiadal o postup podľa § 162 písm. b) CSP s odkazom na bod 55 rozsudku súdu prvej inštancie, s ktorým sa stotožnil aj odvolací súd. Okrem uvedeného žalobca namietal aj odôvodnenie rozsudku súdu prvej inštancie v bode 69 a odôvodnenie odvolacieho súdu v otázke rozdielnosti vecných bremien nemožnosť aplikácie nálezu ÚS SR sp. zn. PL ÚS 42/2015. V spojitosti s dovolacím dôvodom podľa § 421 ods. 1 písm. b) a c) CSP uviedol právne otázky: 1) „či možno nútené zákonné obmedzenie užívania nehnuteľnosti považovať za súladné s ústavou aj v prípade, keď zákon ukladá obmedzenému vlastníkovi strpieť nielen obmedzenie jeho vlastníctva a to dokonca aj bez vzniku zákonného vecného bremena alebo bez akéhokoľvek iného právneho titulu na obmedzenie vlastníctva, pričom mu z dôvodu obmedzenia zákon zároveň ukladá ešte aj povinnosť znášať tiež vzniknuté finančné náklady, ktoré by mu bez zákonného obmedzenia jeho vlastníctva nikdy nevznikli a ktoré mu štát nijakým spôsobom nielenže nenahradí, ale zo zákona ani nie je povinných nahradiť, resp. kompenzovať.“ 2) „otázka súladnosti jednorazovej primeranej náhrady s ústavou a to v prípade trvalého obmedzenia vlastníckeho práva zákonným vecným bremenom.“ Dovolateľ poukázal na rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 4MCdo/2/2014, rozhodnutie Ústavného súdu SR sp. zn. III. ÚS 237/09 a PL. ÚS 42/2015. V závere dovolania žiadal o úplné oslobodenie od platenia súdneho poplatku. Navrhol rozsudok odvolacieho súdu spolu s rozsudkom súdu prvej inštancie zrušiť a vec vrátiť odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, resp. rozhodnutie odvolacieho súdu zmeniť.

4. K dovolaniu žalobcu sa vyjadrila žalovaná, ktorá žiadala dovolanie žalobcu ako nedôvodné zamietnuť.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 „CSP“) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), skúmal bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP), či sú dané procesné predpoklady pre uskutočnenie meritórneho dovolacieho prieskumu a dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť.

6. Právo na prístup k dovolaciemu súdu nie je absolútne. Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok a tejto jeho mimoriadnej povahe zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti, prísne regulovanej Civilným sporovým poriadkom. Z ustanovenia § 419 CSP vyplýva, že proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je dovolanie prípustné, len ak to zákon pripúšťa, pričom prípady, v ktorých je dovolanie proti rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním.

7. Podľa § 420 CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

8. Podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od

vyriešenia právnej otázky, a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

9. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

10. Dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

11. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f) CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní zákonu zodpovedajúcim spôsobom, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a v dovolaní náležite vymedziť dovolací dôvod (§ 420 CSP alebo § 421 CSP v spojení s § 431 ods. 1 CSP a § 432 ods. 1 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

Dovolanie podľa § 420 písm. f) CSP

12. Žalobca vyvodzujúc prípustnosť dovolania z ustanovenia § 420 písm. f) CSP namietal, že odvolací súd sa nezaoberal riadne jeho tvrdeniami, preto je odôvodnenie napadnutého rozsudku odvolacieho súdu nedostatočné, ďalej namietal nesprávne právne závery.

13. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f) CSP, sú: a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia, a to v takej miere (intenzite), v dôsledku ktorej došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom; integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce súdne konanie. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle citovaného ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca a ktoré (porušenie) tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie vecí za prítomnosti strany sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a na rozhodnutie o riadne uplatnenom nároku spojené so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutia spravodlivosti).

14. Princípu práva na spravodlivý proces zodpovedá právo účastníka na určitú kvalitu súdneho rozhodnutia a povinnosť súdu svoje rozhodnutie riadne odôvodniť. Súd sa teda musí zaoberať účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (I. ÚS 46/05). Z uvedeného potom vyplýva, že k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle § 420 písm. f) CSP môže dôjsť aj nepreskúmateľnosťou napadnutého rozhodnutia (porov. I. ÚS 105/06, III. ÚS 330/2013, III. ÚS 47/2019, IV. ÚS 372/2020, 1 Cdo 213/2019, 2 Cdo 190/2019, 3 Cdo 168/2018, 4 Cdo 3/2019, 5 Cdo 57/2019, 6 Cdo 33/2020, 7 Cdo 308/2019, 8 Cdo 152/2018).

15. V danom prípade k tvrdeniu žalobcu, že sa odvolací súd nevysporiadal riadne s jeho argumentáciou, v dôsledku čoho majú byť jeho závery arbitrárne, dovolací súd uvádza, že odvolací súd sa v odôvodnení

svojho rozhodnutia dostatočne primeraným spôsobom vyjadril k nosným právnym záverom o vzniku bezdôvodného obohatenia ako aj vzniku zákonného vecného bremena v prospech žalovanej k pozemku vo vlastníctve žalobcu, na ktorých sa nachádza železničná trať Poprad- Tatry- Plaveč, presvedčivo sa vysporiadal s premlčaním nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia, s uvedením začiatku plynutia premlčacej doby a okamihom jej uplynutia, rovnako sa vysporiadal premlčaním finančnej kompenzácie za zriadenie vecného bremena podľa zák. č. 513/2009 Z. z., ako aj s povahou tohto nároku ako jednorázovej kompenzácie vychádzajúc z doslovného znenia tohto zákona, ako aj s odkazom na závery rozsudku sp. zn. 7Cdo 17/2020. V dôvodoch napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu sú zreteľne vysvetlené jeho podstatné dôvody, uvedené ustanovenia (v bodoch 44. až 47.), ktoré súd aplikoval a z ktorých vyvodil svoje právne závery, ako i vysvetlené právne úvahy, ktorými sa pri rozhodovaní riadil. Na základe uvedeného možno dôjsť k záveru, že vyslovené skutkové a právne závery odvolacieho súdu nie je možné považovať za celkom zjavne neodôvodnené, arbitrárne, či právne nekonformné. Žalobca preto nedôvodne argumentoval, že rozhodnutie odvolacieho súdu je arbitrárne, či nedostatočne odôvodnené (nepreskúmateľné). Za vadu konania v zmysle § 420 písm. f/ CSP v žiadnom prípade nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv sporovej strany, ale len to, že ho neodôvodnil objektívne uspokojivým spôsobom. V tejto súvislosti považuje dovolací súd za potrebné poznamenať, že odvolací súd v odôvodnení svojho rozhodnutia nemusí dať odpoveď na všetky odvolacie námietky uvedené v odvolaní, ale len na tie, ktoré majú pre rozhodnutie o odvolaní podstatný význam, ktoré zostali sporné alebo na ktoré považuje odvolací súd za nevyhnutné dať odpoveď z hľadiska doplnenia dôvodov rozhodnutia súdu prvej inštancie (II. ÚS 78/05). Ako vyplýva aj z judikatury ústavného súdu, iba skutočnosť, že dovolateľ sa s právnym názorom odvolacieho súdu nestotožňuje, nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti jeho rozhodnutia (napr. I. ÚS 188/06).

16. Zo zhora uvedeného je teda zrejmé, ako a z akých dôvodov odvolací súd rozhodol a podľa názoru dovolacieho súdu má odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu všetky náležitosti v zmysle § 393 CSP. Za procesnú vadu konania podľa ustanovenia § 420 písm. f/ CSP nemožno považovať to, že žalobca sa s rozhodnutím odvolacieho súdu nestotožnil a že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa jeho predstáv. Samotná skutočnosť, že žalobca s právnymi závermi vyjadrenými v odôvodnení rozhodnutí súdov oboch nižších inštancií nesúhlasí a nestotožňuje sa s nimi, nemôže sama osebe viesť k založeniu prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f/ CSP, pretože do práva na spravodlivý proces nepatrí právo na to, aby bol účastník konania pred všeobecným súdom úspešný, teda aby sa všeobecný súd stotožnil s jeho právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ním predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jeho vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ním navrhnutých dôkazov súdom, prípadne dožadovať sa ním navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 98/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

17. Dovolací súd tiež poznamenáva, že pri posudzovaní splnenia požiadaviek na riadne odôvodnenie rozhodnutia, správnosť právnych záverov, ku ktorým súdy dospeli, nie je právne relevantná, lebo prípadne nesprávne právne posúdenie veci prípustnosť dovolania nezakladá. Ako vyplýva aj z judikatury ústavného súdu, iba skutočnosť, že dovolateľ sa s právnym názorom všeobecného súdu nestotožňuje, nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti rozhodnutia odvolacieho súdu (napr. I. ÚS 188/06). Dovolací súd v tomto kontexte ďalej uvádza, že prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f/ CSP nezakladá skutočnosť, že napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu (prípadne) spočíva na nesprávnych právnych záveroch, nakoľko nesprávne právne posúdenie veci nezakladá vadu zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f/ CSP (porov. R 24/2017). Najvyšší súd už podľa predchádzajúcej úpravy dospel k záveru, že realizácia procesných oprávnení sa účastníkovi neznemožňuje právnym posúdením (viď R 54/2012 a 1Cdo/62/2010, 2Cdo/97/2010, 3Cdo/53/2011, 4Cdo/68/2011, 5Cdo/44/2011, 6Cdo/41/2011, 7Cdo/26/2010 a 8ECdo/70/2014). Skutočnosť, že žalobca má odlišný právny názor než odvolací súd, bez ďalšieho nezakladá a nedokazuje ním tvrdenú vadu v zmysle § 420 písm. f/ CSP.

18. Dovolací súd tiež zdôrazňuje, že na rozdiel od súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu nemôže v dovolacom konaní formulovať nové skutkové závery a rovnako nie je oprávnený preskúmať

správnosť a úplnosť skutkových zistení, už len z toho dôvodu, že nie je oprávnený prehodnocovať vykonané dôkazy, pretože v dovolacom konaní nemá možnosť vykonávať dokazovanie (§ 442 CSP). Má však možnosť vyhodnotiť a posúdiť, či konanie nie je postihnuté rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.) a či konajúcimi súdmi prijaté skutkové závery nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo prijaté v zrejmom omyle, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces (IV. ÚS 252/04), čím by mohlo dôjsť k vade zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f/ CSP. V preskúmvanej veci dovolací súd takúto existenciu vady zmätočnosti nezistil.

19. V posudzovanom prípade dovolací súd uzatvára, že obsah spisu nedáva podklad pre záver, že konanie pred odvolacím súdom bolo postihnuté namietanou vadou zmätočnosti uvedenou v ustanovení § 420 písm. f/ CSP.

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 písm. b/, c/ CSP

20. Podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

21. Dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

22. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f) CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní zákonu zodpovedajúcim spôsobom, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a v dovolaní náležite vymedziť dovolací dôvod (§ 420 CSP alebo § 421 CSP v spojení s § 431 ods. 1 CSP a § 432 ods. 1 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

23. Žalobca prípustnosť svojho dovolania (vychádzajúc z jeho obsahu podľa čl. 11 ods. 1 a § 124 ods. 1 CSP) vyvodzoval z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/, c/ CSP.

24. Ustanovenie § 432 ods. 2 CSP je nutné vykladať v spojitosti s § 421 ods. 1 písm. b/, c/ CSP zakladajúcim prípustnosť dovolania v prípade nesprávneho právneho posúdenia veci, čo znamená, že dovolateľ je povinný dovolací dôvod vymedziť nesprávnym právny posúdením takej právnej otázky, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a zároveň ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená (písm. b/) alebo je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (písm. c/).

25. Pre procesnú situáciu, v ktorej § 421 ods. 1 písm. b/, c/ CSP pripúšťa dovolanie, má mimoriadny význam obsah pojmu „právna otázka“ a to, ako dovolateľ túto otázku zadefinuje a špecifikuje v dovolaní. Otázkou relevantnou z hľadiska citovaného zákonného ustanovenia môže byť pritom len otázka právna (teda v žiadnom prípade nie skutková otázka). Zo zákonodarcom zvolenej formulácie tohto ustanovenia vyplýva, že môže ísť tak o otázku hmotnoprávnu (ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine), ako aj o otázku procesnoprávnu (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení). Aby určitá otázka spĺňala kritérium prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 CSP, musí ísť predovšetkým o otázku zásadného právneho významu (nie o otázku skutkovú), od ktorej vyriešenia záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, ktorá je v dovolaní vymedzená jasným, určitým, zrozumiteľným spôsobom, ktorý umožňuje posúdiť prípustnosť (prípadne aj dôvodnosť) dovolania. Pokiaľ nie je splnený niektorý z týchto predpokladov

pripustnosti, dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je pripustné. V takomto prípade je tu bez ďalšieho dôvod na odmietnutie dovolania a dovolací súd ďalšie podmienky pripustnosti dovolania neskúma.

26. Zároveň platí, že dôvody pripustnosti dovolania podľa § 421 CSP sa vzťahujú výlučne na právnu otázku, riešenie ktorej viedlo k právnym záverom vyjadreným v rozhodnutí odvolacieho súdu (t. j. právnu otázku, ktorá bola rozhodujúca pre rozhodnutie vo veci samej). Právna otázka, na vyriešení ktorej nespočívalo rozhodnutie odvolacieho súdu (vyriešenie ktorej nevedlo k právnym záverom vyjadreným v rozhodnutí odvolacieho súdu), i keby bola prípadne v priebehu konania súdmi posudzovaná, nemôže byť považovaná za významnú z hľadiska tohto ustanovenia. Pre posúdenie, či ide o právnu otázku kľúčovú pre rozhodnutie vo veci samej, a pre posúdenie pripustnosti dovolania nie je rozhodujúci subjektívny názor strany sporu, že daná právna otázka môže byť pre ňu rozhodujúca, ale významný je výlučne záver dovolacieho súdu rozhodujúceho o jej dovolaní.

26.1. Vyššie uvedené znamená, že dovolací súd nemôže riešiť hypotetické otázky, ktoré nemajú, resp. v ďalšom konaní nemôžu mať vplyv na meritórne rozhodnutie, a ani akademické otázky, ktoré nemajú s rozhodovaným sporom vôbec súvis. Len polemika dovolateľa s právnymi názormi odvolacieho súdu, prosté spochybňovanie správnosti jeho rozhodnutia alebo kritika toho, ako odvolací súd pristupoval k riešeniu právnej otázky významovo nezodpovedajú kritériám uvedeným v § 421 ods. 1 písm. b/, c/ CSP.

27. Pri skúmaní procesnej pripustnosti dovolania a náležitého vymedzenia dovolacieho dôvodu v zmysle § 421 ods. 1 v spojení s § 432 CSP dovolací súd dospel k záveru, že dovolateľom nastolené právne otázky vyššie uvedené kritériá nespĺňajú a ich formulácia opomína základné závery, na ktorých založili svoje rozhodnutia nižšie súdy. Dovolateľ síce zrozumiteľným spôsobom vymedzil v dovolaní dve právne otázky, tieto však vo vzťahu k posudzovanej veci nemožno považovať za kľúčové.

28. Ako prvú položil dovolateľ právnu otázku, či „možno nútené zákonné obmedzenie užívania nehnuteľnosti považovať za súladné s ústavou aj v prípade, keď zákon ukladá obmedzenému vlastníkovi strpieť nielen obmedzenie jeho vlastníctva a to dokonca aj bez vzniku zákonného vecného bremena alebo bez akéhokoľvek iného právneho titulu na obmedzenie vlastníctva, pričom mu z dôvodu obmedzenia zákon zároveň ukladá ešte aj povinnosť znášať tiež vzniknuté finančné náklady, ktoré by mu bez zákonného obmedzenia jeho vlastníctva nikdy nevznikli a ktoré mu štát nijakým spôsobom nielenže nenahradí, ale zo zákona ani nie je povinný ich nahradiť, resp. kompenzovať.“ Ako už bolo vyššie uvedené, odvolací súd (zhodne so súdom prvej inštancie) potom založil svoje rozhodnutie na tom, že „žalobca svoj nárok (pokiaľ išlo o bezdôvodné obohatenie za obdobie rokov 2008 - 31.01.2014) neuplatnil včas (v premlčacích lehotách podľa § 107 Občianskeho zákonníka), hoci už v čase nadobudnutia vlastníckeho práva predmetnej nehnuteľnosti, úmrtím otca O.. F.. K. S. dňa 07.06.1999 (osvedčenie o dedičstve D 270/99, Dnot 167/99 právoplatné dňa 03.03.2000) mal vedomosť o tom, že predmetný pozemok je zastavaný železničnou dráhou, že úžitkovú hodnotu predmetu jeho vlastníctva si prisvojuje iná osoba ako vlastník, v dôsledku čoho vzniká bezdôvodné obohatenie [tento skutkový záver mal odvolací súd preukázaný z rozsiahlej písomnej komunikácie žalobcu so žalovanou, ako aj ŽSR, a.s. (zo dňa 03.12.2001, zo dňa 18.10.2002, zo dňa 24.11.2009, zo dňa 03.01.2018, zo dňa 10.04.2018, zo dňa 30.06.2018) pričom na uvedenú skutočnosť upozorňovala už jeho právna predchodkyňa (matka), ktorá vyzývala predchodcu ŽSR na majetkové vypořádanie faktických pomerov, a aj sám žalobca v žalobe uviedol, že ŽSR od svojho vzniku v roku 1993, užívali predmetnú nehnuteľnosť bez právneho titulu a bez poskytnutia spravodlivej náhrady] a pokiaľ išlo o náhradu za vecné bremeno (nárok zavedený novelou č. 432/2013 Z. z. zákona o dráhach č. 513/2009 Z.z. účinnou od 01.02.2014 v §6a) aj s odkazom na závery rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 7Cdo/17/2020 zo dňa 24. 02. 2021 (publikovaného ako judikát v Zbierke stanovísk NS a rozhodnutí súdov SR č. 7/2021), odvolací súd ustálil, že táto mala charakter jednorazového plnenia, pričom jej výška mala byť určená znaleckým posudkom (§ 6a ods. 3 zákona o dráhach), a ktorú si žalobca rovnako uplatnil oneskorene po uplynutí 3 ročnej premlčacej lehoty (§ 101 Občianskeho zákonníka), keďže žalobu podal na súd až 31.10.2018 (pričom premlčacia lehota mu uplynula dňom 1.2.2017)“. Inými slovami povedané, odvolací súd nepoprel samotný nárok žalobcu na finančnú náhradu za nútené obmedzenie jeho vlastníckeho práva

k pozemkom (nespochybnil jeho nárok či už na vydanie bezdôvodného obohatenia príp. náhradu za zákonné vecné bremeno), ale vyhodnotil ním uplatnený nárok za nepodaný včas (ako premlčaný). Z tohto dôvodu táto žalobcom nastolená dovolacia otázka, nebola otázkou, ktorú by riešil odvolací súd a na riešení ktorej by založil svoje rozhodnutie. V praxi nastávajú prípady, kedy sú nehnuteľnosti vo vlastníctve súkromných subjektov využívané na verejnoprospešné účely, pričom práve v takýchto prípadoch zákonodarca (za nútené obmedzenie ich vlastníckych práv) priznáva týmto subjektom rôzne finančné kompenzácie (či už v podobe náhrady za vecné bremeno alebo bezdôvodné obohatenie) a teda aj v danom prípade, keďže zákon (č. 513/2009 Z. z.) priznáva v takýchto prípadoch finančnú kompenzáciu, uvedené nemožno považovať za nesúladne s ústavou. Nie je teda pravdou, že by v danom prípade nastal prípad uvádzaný dovolateľom, t. j. že by mu bolo obmedzované vlastníctvo bez vzniku zákonného vecného bremena alebo bez akéhokoľvek iného právneho titulu (a že z tohto dôvodu je povinný znášať vzniknuté finančné náklady, ktoré by mu bez zákonného obmedzenia jeho vlastníctva nikdy nevznikli a ktoré mu štát nijakým spôsobom nielenže nenahradí, ale zo zákona ani nie je povinný ich nahradiť, resp. kompenzovať - ktoré náklady žalobca vo svojom dovolaní ani nijako nešpecifikuje), práve naopak zákon mu takúto finančnú kompenzáciu priznáva (tak v § 4 ods. 4 ako aj v §6a ods. 3 zákona č. 513/2009 Z. z.), odvolací súd (pokiaľ ide o základ tohto nároku) čo do právneho základu aj uznal, avšak žalobu zamietol výlučne preto, že žalobca si svoj nárok neuplatnil včas. Naviac, žalobca tým, že si finančnú kompenzáciu za obmedzenie využívania svojej nehnuteľnosti žalobou aj uplatňoval, sám týmto potvrdil, že mu zákon takýto nárok priznáva, a preto jeho tvrdenie, že „v jeho prípade je nútené zákonné obmedzenie užívania nehnuteľnosti bez vzniku zákonného vecného bremena alebo bez akéhokoľvek iného právneho titulu na obmedzenie vlastníctva“ vyznieva protirečivo (ako už bolo uvedené súdy jeho nárok čo do základu uznali, len ho považovali za oneskorene uplatnený). V tomto smere potom dovolateľ nesprávne právne posúdenie veci nenamietal a dovolanie podľa § 421 CSP v tomto smere nepodal, argumentujúc, že by sa odvolací súd v otázke premlčania, či už odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu (písm. a/), alebo by išlo o otázku, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená (písm. b/), príp. je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (písm. c/). Možno preto uzavrieť, že dovolateľ dovolaním podaným podľa § 421 CSP nenamietal takú právnu otázku dovolacieho súdu, na ktorej by tento súd založil svoje rozhodnutie. Predložená dovolacia argumentácia tak nepredstavuje vymedzenie kardinálnej právnej otázky spôsobom predpokladaným v § 421 ods. 1 písm. b/, c/ CSP v spojení s § 432 ods. 2 CSP.

29. Uvedené sa potom v plnom rozsahu vzťahuje aj na dovolateľom nastolenú druhú právnu otázku, a to, či „je súladný s ústavou jednorazový charakter tejto primeranej náhrady“. Ani na riešení tejto právnej otázky odvolací súd svoje rozhodnutie nezaložil, naviac, charakter jednorazovej náhrady v tomto prípade *expressis verbis* upravuje samotný zákon č. 513/2009 Z. z. (teda nejde tu o prípady, na ktoré poukazoval dovolateľ, kedy zákon bez bližšieho vymedzenia priznáva v obdobných prípadoch obmedzenia finančnú náhradu za vecné bremeno, a to bez toho, aby zároveň upravil, či táto má mať charakter jednorazovej odmeny alebo opakujúceho sa plnenia, ktorú otázku musela potom dotvoriť až judikatura súdov). V danej veci zákon č. 513/2009 Z. z. vo svojich ustanoveniach § 4 ods. 4 a § 6a jasne uvádza, že primeraná finančná náhrada za obmedzenie vlastníckeho práva je jednorazová (viď „Vlastník alebo užívateľ nehnuteľnosti v obvode dráhy je povinný strpieť umiestňovanie súčastí dráhy a vykonanie činností podľa odsekov 2 a 3. Oprávnenia prevádzkovateľa dráhy podľa odsekov 2 a 3 sú vecnými bremenami viaznucimi na nehnuteľnostiach v obvode dráhy a na prístupových cestách k obvodu dráhy. Návrh na vykonanie záznamu v katastri nehnuteľností podá prevádzkovateľ dráhy. Ak je vlastník alebo užívateľ nehnuteľnosti obmedzený v dôsledku umiestnenia súčastí dráhy v obvyklom užívaní nehnuteľnosti; má právo na jednorazovú primeranú náhradu za nútené obmedzenie užívania nehnuteľnosti; toto právo zaniká, ak sa neuplatnilo u prevádzkovateľa dráhy do jedného roka odo dňa zapísania vecného bremena do katastra nehnuteľností (§4 ods. 4), resp. ak je vlastník alebo užívateľ nehnuteľnosti obmedzený v dôsledku umiestnenia stavieb podľa odseku 1 v obvyklom užívaní nehnuteľnosti, má právo na jednorazovú primeranú náhradu stanovenú znaleckým posudkom za nútené obmedzenie užívania nehnuteľnosti (§6a ods. 3)“. Jednorazovosť primeranej náhrady tu teda vyplýva *ex lege* zo znenia samotného zákona (a teda tu nebola potreba túto otázku dotvárať súdnou praxou), pričom táto skutočnosť „jasným znením uvedených ustanovení“ musela byť dovolateľovi aj známa. V tomto smere dovolací súd nevidel dôvod obrátiť sa v tomto smere na Ústavný súd Slovenskej republiky s

otázkou, či jednorazový charakter tejto náhrady je súladný s ústavou SR.

30. Dovolateľ pritom neformuloval žiadne právne otázky vo vzťahu k tomu, že by odvolací súd nesprávne vyhodnotil premlčanie bezdôvodného obohatenia, príp. že by žalovaný nárok nesprávne vyhodnotil ako náhradu za vecné bremeno za obmedzenie užívania pozemku v celom jeho rozsahu t. j. aj v rozsahu 60% výmery pozemku, o ktorej dovolateľ tvrdí, že sa na ňu vecné bremeno nevzťahovalo (k nej vecné bremeno nevzniklo) a jej užívaním zostalo bezdôvodným obohatením až do podania žaloby). Dovolateľ v rámci dovolania podaného podľa § 420 písm. f/ CSP potom síce namietal nesprávne právne posúdenie veci odvolacím súdom, napr. že za dva roky pred podaním žaloby (2016-2018) bezdôvodné obohatenie premlčaným byť nemalo, ale ani túto skutočnosť nepretavil do žiadnej dovolacej otázky, z ktorej by zároveň vyplývalo, že sa pri jej riešení odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, alebo, že by bola otázkou ešte neriešenou alebo riešenou rozdielne (§421 ods. 1 písm. a/, b/, c/ CSP). Z odôvodnenia napadnutého rozsudku odvolacieho súdu totiž jasne vyplýva, že odvolací súd de facto za bezdôvodné obohatenie považoval iba nárok žalobcu do roku 2014 (teda užívanie pozemku žalobcu bez právneho titulu len do tohto obdobia) a následne za neskoršie obdobie od roku 2014 už toto užívanie považoval za užívanie titulom vecného bremena, z dôvodu ktorého potom vyhodnotil oba nároky za premlčané. Preto mal dovolateľ v tomto smere (ak sa domnieval, že súd uvedené nesprávne právne posúdil tým, že žalovaný nárok vyhodnotil ako bezdôvodné obohatenie len do roku 2014, hoci v časti výmery pozemku 60% toto malo podľa dovolateľa trvať až do podania žaloby, resp. že vecné bremeno tu vzniklo len k výmere 40% pozemku a vo zvyšku pozemku v rozsahu 60% malo bezdôvodné obohatenie žalovanej naďalej trvať aj po roku 2014) formulovať patričnú dovoláciu otázku podľa § 421 CSP (teda tieto právne závery mal dovolateľ napadnúť dovolaním podaným podľa § 421 CSP). Prípadné nesprávne právne posúdenie veci súdmi nižších inštancií v tomto smere nemožno potom nahrádzať dovolaním podaným podľa § 420 písm. f/ CSP, nakoľko rozhodnutie odvolacieho súdu nebolo v tomto smere nepreskúmateľným (bolo totiž z neho dostatočne zrejmé, že tento súd nárok žalobcu do roku 2014 v celom rozsahu užívania pozemku považoval za bezdôvodné obohatenie na strane žalovanej a až od roku 2014 ho v celom rozsahu užívania považoval za užívanie titulom zákonného vecného bremena - a keďže finančné náhrady za toto užívanie si dovolateľ uplatnil po uplynutí premlčacích lehôt, oba nároky zamietol pre premlčanie - pozn.), ale nanajvýš išlo zo strany odvolacieho súdu o nesprávne právne posúdenie týchto nárokov, čo sa malo v prípade dovolania (avšak podaného podľa § 421 CSP) pretaviť do jasnej a zrozumiteľnej právnej otázky [napr. či nárok žalobcu za užívanie zvyšných 60% pozemku (ktoré by musel dovolateľ najskôr aj riadne označiť) je po roku 2014 nárokom na kompenzáciu z vecného bremena alebo je naďalej nárokom z titulu bezdôvodného obohatenia]. Žalobca však zostal v tomto smere nečinný a v dovolaní podanom podľa § 421 CSP formuloval len také právne otázky, na riešení ktorých odvolací súd svoje rozhodnutie nezaložil. V tomto smere by bolo nad rámec kompetencie dovolacieho súdu, aby za dovolateľa sám nastolil relevantné dovolacie otázky podľa § 421 CSP (pričom tieto sa nedali vyvodiť ani z obsahu samotného dovolania). Dovolateľ potom absenciu vymedzenia takýchto dovolacích otázok (absenciou vymedzenia dovolania podľa § 421 CSP v týchto otázkach) nahrádzal tvrdením o prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f/ CSP, v ktorom potom namietal nesprávne právne závery odvolacieho súdu, avšak rozhodnutie odvolacieho súdu nemožno označiť v tomto smere za nepreskúmateľné, ale nanajvýš za nesprávne právne posúdené.

31. Súčasne však v tomto smere dovolací súd dáva žalobcovi do pozornosti, že prijatím zákona č. 513/2009 Z.z. (účinného od 1.1.2010) vzniklo žalovanej vo vzťahu k žalovanému pozemku vecné bremeno nielen v súvislosti s užívaním pozemku pod samotnou stavbou železničnej dráhy (§6a účinného od 1.2.2014), ale aj za užívanie obvodu dráhy na pozemku podľa § 4 ods. 4 zákona č. 513/2009 Z. z. [Obvod dráhy tvoria pozemky určené na umiestnenie dráhy a jej súčastí, ktoré sú potrebné na prevádzku dráhy a na dopravu na nej. V pochybnostiach o tom, ktoré pozemky patria do obvodu dráhy, rozhodne špeciálny stavebný úrad na návrh prevádzkovateľa dráhy. Obvod dráhy je vymedzený zvislými plochami vedenými na pozemok. Ak z rozhodnutia špeciálneho stavebného úradu nevyplýva inak, obvod dráhy je tri metre od vonkajšieho okraja telesa železničnej dráhy a stavieb, konštrukcií a pevných zariadení, ktoré sú jej súčasťou, ak ide o železničnú dráhu - § 3 ods. 1, 3 - pozn.]. V obvode dráhy je potom zakázané vysádzať stromy a kry, bez súhlasu prevádzkovateľa dráhy a bez povolenia špeciálneho stavebného úradu umiestňovať stavby, reklamné, propagačné a informačné zariadenia, ktoré nesúvisia s prevádzkou

dráhy ani s dopravou na dráhe. Ďalej v obvode dráhy nemožno vykonávať ani činnosti, ktoré by mohli ohroziť dráhu alebo dopravu na dráhe; činnosti, ktoré nesúvisia s prevádzkou dráhy ani s dopravou na dráhe, možno vykonávať len so súhlasom prevádzkovateľa dráhy, pričom vlastník alebo užívateľ nehnuteľností v obvode dráhy je povinný umožniť prevádzkovateľovi dráhy prístup k súčastiam dráhy cez svoje pozemky, prevádzkovateľ dráhy je povinný trvalo zabezpečiť obvod dráhy a priechodný prierez dráhy v stave, ktorý neohrozuje dráhu a jej súčasti, ani dopravu na dráhe, a predchádzať ohrozeniam prevádzky dráhy a na tento účel je prevádzkovateľ dráhy oprávnený vyzvať vlastníka alebo užívateľa nehnuteľností v obvode dráhy, aby okliesnil alebo odstránil v nevyhnutnom rozsahu prekážajúce stromy a kry a odstránil spadnuté stromy, kamene a predmety, ktoré sú ohrozením prevádzky dráhy alebo niektorej jej súčasti alebo ohrozením bezpečnosti a plynulosti dopravy na dráhe. Vlastník alebo užívateľ nehnuteľností v obvode dráhy je povinný strpieť umiestňovanie súčastí dráhy a vykonanie činností podľa odsekov 2 a 3 ustanovenia § 4 zák. č. 513/2009 Z. z.. Oprávnenia prevádzkovateľa dráhy podľa odsekov 2 a 3 sú vecnými bremenami viaznucami na nehnuteľnostiach v obvode dráhy a na prístupových cestách k obvodu dráhy, pričom ak je vlastník alebo užívateľ nehnuteľnosti obmedzený v dôsledku umiestnenia súčasti dráhy v obvyklom užívaní nehnuteľnosti, má právo na jednorazovú primeranú náhradu za nútené obmedzenie užívania nehnuteľnosti.

32. Z uvedeného je teda zrejmé, že v prípade pozemku žalobcu vecné bremeno v prospech žalovanej vzniklo nielen k samotnému pozemku pod stavbou železničnej dráhy - koľajníc (§6a), ale aj za užívanie obvodu dráhy, za umiestňovanie súčastí dráhy a vykonanie činností podľa odsekov 2 a 3 ustanovenia § 4 zák. č. 513/2009 Z. z.. Z podaného dovolania nie je potom zrejmé, či dovolateľ vôbec zohľadnil tieto skutočnosti pri svojom tvrdení, že žalovaná užíva jeho pozemky, resp. má k nim zriadené vecné bremeno len v rozsahu 40%, vychádzajúc pritom len užívania tej časti jeho pozemku, na ktorom stojí výlučne stavba dráhy - t. j. železničné koľajnice (pričom otázka, v akom rozsahu žalovaná užíva pozemok žalobcu, je skutkovou otázkou, ktorú dovolací súd riešiť nemohol, išlo teda o skutkovú otázku, ktorá môže byť riešená len v konkrétnych súvislostiach - sp. zn. 5Cdo/126/2009, 7Cdo/208/2016, 1Obdo/57/2018). Ako však už bolo uvedené, ak mal dovolateľ za to, že súdy nižších inštancií jeho nárok nesprávne právne vyhodnotili ako nárok na finančnú kompenzáciu za zriadené vecné bremeno v celom rozsahu výmery pozemku patriace žalovanej od roku 2014 (a nie v časti rozsahu 60% užívania pozemku ako bezdôvodné obohatenie), mal v tomto smere nastoliť tomu zodpovedajúce právne otázky spôsobom, aby mohol k nim zaujať právny názor aj dovolací súd.

33. Pomerované touto optikou preto dovolací súd uzatvára, že dovolateľ nevymedzil svoje právne otázky tak, ako to predpokladá § 421 ods. 1 písm. b/, c/ v spojení s § 432 ods. 2 CSP; absenciu takej náležitosti považuje CSP za dôvod pre odmietnutie dovolania. Dovolací súd dovolanie žalobcu odmietol podľa § 447 písm. f) CSP ako dovolanie, ktoré nie je odôvodnené prípustnými dovolacími dôvodmi. Zároveň (pokiaľ išlo o dovolací dôvod podľa § 420 písm. f/ CSP) dovolanie žalobcu odmietol podľa § 447 písm. c/ CSP ako dovolanie, ktoré smerovalo proti rozhodnutiu, proti ktorému dovolanie nie je prípustné.

34. O nároku na náhradu trov dovolacieho konania dovolací súd rozhodol v zmysle § 453 ods. 1 v spojení s § 262 ods. 1 CSP a zásadou úspechu žalovanej v dovolacom konaní (§ 255 ods. 1 CSP) tak, že náhradu trov dovolacieho konania žalovanej nepriznal, lebo jej preukázateľne v dovolacom konaní žiadne trovy nevznikli (R 72/2018).

35. Senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v danej veci rozhodol pomerom hlasov 3 : 0 (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom od 1. mája 2011).

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.